

Lev

Chapter 25

Swahili Interlinear

Reference: Swahili Biblica Neno

1
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר:
Na-akasema Yahwe kwa-Musa katika-mlima Sinai kusema
[H1696](#) [H3068](#) [H0413](#) [H4872](#) [H2022](#) [H5514](#) [H0559](#)

Bwana akamwambia Mose katika Mlima Sinai,

2
וַיְדַבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ
Sema kwa-wana-Israeli wa-uwambie na-ita-pumzika nchi wakati wao nchi ninayowapa mimi ambayo
[H1696](#) [H0413](#) [H3478](#) [H0559](#) [H0413](#) [H0776](#) [H0935](#) [H0413](#) [H0559](#) [H0413](#) [H1696](#)
וְשָׁבַתְהָ לְכֶם נִתְּנָה אֲנִי אֶשֶׁר
na-ita-pumzika ninyi ninayowapa mimi ambayo
[H0776](#) [H5414](#) [H0589](#) [H3068](#) [H7676](#)

"Sema na Waisraeli uwaambie: 'Mtakapoingia katika nchi ninayowapa ninyi, nchi yenyewe ni lazima ishike Sabato kwa ajili ya Bwana.

3
שָׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע וּשְׁשָׁנִים תִּזְמַר וּשְׁשָׁנִים תִּזְרַע וּשְׁשָׁנִים תִּזְמַר
Miaka-sita miaka utapanda miaka Miaka-sita
[H8337](#) [H8141](#) [H2232](#) [H2168](#) [H8141](#) [H8337](#)
כְּרִמָּה וְאֶסְפָּתָה אֶת-מִזָּבִיבֵי הַשָּׂדֶה
shamba-lako-la-mizabibu na-utakusanya - mazao-yake
[H3754](#) [H0622](#) [H0853](#) [H8393](#)

Kwa miaka sita mtapanda mazao katika mashamba yenu, nanyi kwa miaka sita mtaikata mizabibu yenu matawi na kuvuna mazao yake.

4
וּבְשָׁנָה הַשְּׁבִיעִת שָׁבַת הַשָּׂדֶה וּבְשָׁנָה הַשְּׁבִיעִת שָׁבַת הַשָּׂדֶה
Na-katika-mwaka wa-saba Sabato wa-saba Na-katika-mwaka wa-saba
[H8141](#) [H7637](#) [H7676](#) [H1961](#) [H0776](#) [H7676](#) [H3068](#) [H7676](#)
וּבְשָׁנָה הַשְּׁבִיעִת שָׁבַת הַשָּׂדֶה וּבְשָׁנָה הַשְּׁבִיעִת שָׁבַת הַשָּׂדֶה
Na-katika-mwaka wa-saba Sabato wa-saba Na-katika-mwaka wa-saba
[H8141](#) [H7637](#) [H7676](#) [H1961](#) [H0776](#) [H7676](#) [H3068](#) [H7676](#)

Lakini mwaka wa saba nchi lazima iwe na Sabato ya mapumziko, Sabato kwa Bwana. Msipande mbegu katika mashamba yenu, wala msikate mizabibu yenu matawi.

5
אֶת-כִּלְחֹיטֹתָי וְאֶת-כִּלְחֹיטֹתָי
- kilichojiotea cha-mavuno-yako si utavuna na-
[H0853](#) [H3808](#) [H0853](#) [H6025](#)

וְאֶת-כִּלְחֹיטֹתָי וְאֶת-כִּלְחֹיטֹתָי
mizabibu-yako-isiyokatwa si utachuma mwaka-wa-
[H5139](#) [H3808](#) [H1219](#) [H8141](#) [H7677](#) [H1961](#) [H0776](#)

Msivune na kuweka akiba kinachoota chenyewe, wala kuvuna na kusindika zabibu ambayo hamkuhudumia mashamba yake. Nchi lazima iwe na mwaka wa mapumziko.

וְלַעֲבָדְךָ וְהִיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֵן לְךָ לְאֹכְלָהּ לְךָ 6
 na-kwa-mtumwa-wako kwako kwa-chakula kwenu nchi Sabato-ya- Na-itakuwa
[H5650](#) [H0402](#) [H0776](#) [H7676](#) [H1961](#)

וְלַמְתָּךְ וְלְתוֹשֵׁבְךָ וְלַשְׂכִּירְךָ הַנָּרִים 7
 na-kwa-kijakazi-wako na-kwa-mkazi-wako na-kwa-mfanyakazi-wako-wa-mshahara wanaokaa
[H0519](#) [H7916](#)

עֲמֹדָה :
 pamoja-nawe

Chochote nchi itoacho katika mwaka wa Sabato kitakuwa chakula chenu wenyewe, watumishi wenu wa kiume na wa kike, mfanyakazi aliyeajiriwa, na mkazi wa muda anayeishi miongoni mwenu,

וְלִבְהֶמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ תְּהִיָּה כָּל- 7
 Na-kwa-mnyama-wako na-kwa-mnyama-wa-mwitu aliye katika-nchi-yako yatakuwa yote-
[H0929](#) [H3605](#) [H1961](#) [H0776](#)

ס : לְאֹכְלָהּ תְּבוֹאֶתָהּ 8
 9 kwa-chakula mazao-yake
[H0398](#) [H8393](#)

vilevile malisho ya mifugo yenu na wanyama pori katika nchi yenu. Chochote nchi itakachozalisha kinaweza kuliwa.

וְהָיָה וְסַפַּרְתָּ לְךָ שָׁבַע שָׁבַע שָׁבַע שָׁבַע שָׁבַע שָׁבַע שָׁבַע שָׁבַע 8
 na-yatakuwa mara saba miaka saba miaka Sabato-za- saba kwako Na-utahesabu
[H1961](#) [H6471](#) [H7651](#) [H8141](#) [H7651](#) [H8141](#) [H7676](#) [H7651](#)

לְךָ יָמֵי שָׁבַע שְׁבַתַּת הַשָּׁנִים תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה :
 kwako siku-za- saba Sabato-za- miaka miaka arobaini miaka miaka miaka
[H7651](#) [H3117](#) [H7651](#) [H7676](#) [H8141](#) [H8672](#) [H0705](#) [H8141](#)

“Hesabu Sabato saba za miaka, yaani miaka saba mara saba, ili Sabato saba za miaka utakuwa muda wa miaka arobaini na tisa.

וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי לְחֹדֶשׁ 9
 Na-utapitisha tarumbeta ya-kupiga katika-mwezi wa-saba katika-siku-ya-kumi
[H7782](#) [H8643](#) [H2320](#) [H7637](#) [H6218](#) [H2320](#)

בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל- אֶרְצְכֶם :
 katika-siku upatanisho ya-upatanisho tarumbeta tarumbeta katika-yote- nchi-yenu
[H3725](#) [H3117](#) [H7782](#) [H3605](#) [H0776](#)

Ndipo tarumbeta itapigwa kila mahali katika siku ya kumi ya mwezi wa saba. Katika Siku ya Upatanisho, piga tarumbeta katika nchi yako yote.

וְקִדְשָׁתֶם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שְׁנָה וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ 10
 Na-mtaitakasa mwaka-wa- mwaka hamsini mwaka na-matangaza uhuru katika-nchi
[H0853](#) [H6942](#) [H8141](#) [H2572](#) [H8141](#) [H1865](#) [H7121](#) [H0776](#)

לְכָל- יִשְׁבֵּיָהּ יוֹבֵל הוּא תְּהִיָּה לָכֵם וְשִׁבְתֶּם אִישׁ אֶל- אֶחָתוֹ
 kwa-wote- wakaaji-wake Yobeli ni itakuwa kwenu na-mtarudi mtu kwa- miliki-yake
[H3605](#) [H3427](#) [H3104](#) [H1931](#) [H1961](#) [H7725](#) [H0376](#) [H0413](#) [H0272](#)

וְאִישׁ אֶל- מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ :
 na-mtu kwa- familia-yake mtarudi
[H0413](#) [H0376](#) [H4940](#) [H7725](#)

Mwaka wa hamsini mtauweka wakfu na kutangaza uhuru katika nchi kwa wakazi wake wote. Itakuwa ni yubile kwenu; kila mmoja wenu atairudia mali ya jamaa yake, na kila mmoja kurudi kwenye ukoo wake.

11 יובל הוא שנת החמשים שנה תהיה לכם לא תזרעו ולא
 ni Yobeli mwaka-wa-hamsini mwaka mwaka itakuwa kwenu si kwenu mtapanda na-si
[H1931](#) [H3104](#) [H8141](#) [H2572](#) [H8141](#) [H8141](#) [H1961](#) [H3808](#) [H2232](#) [H3808](#)

תקצרו את- ספִּיחֵיהָ וְלֹא תבצרו את- נזריה:
 mtavuna - vilivyojioitea-vyake na-si mtachuma - mizabibu-yake-isiyokatwa
[H0853](#) [H3808](#) [H1219](#) [H0853](#) [H5139](#)

Mwaka wa hamsini utakuwa yubile kwenu, msipande wala msivune kile kiotacho chenyewe, au kuvuna zabibu zisizohudumiwa.

12 כִּי יוֹבֵל הוּא קָדֵשׁ תִּהְיֶה לְכֶם מִן-הַשָּׂדֶה תֹאכְלוּ אֶת-
 Kwa-sababu ni Yobeli takatifu itakuwa kwenu kutoka-shamba mtakula -
[H1931](#) [H3104](#) [H6944](#) [H1961](#) [H0398](#) [H0398](#) [H0853](#)

תְּבוּאָתָהּ:
 mazao-yake
[H8393](#)

Kwa kuwa ni yubile, nayo itakuwa takatifu kwenu; mtakula tu kile kilichotoka moja kwa moja mashambani.

13 בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תֵּשְׁבוּ אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ:
 Katika-mwaka-wa-huu Yobeli mtarudi mtu kwa-miliki-yake
[H2063](#) [H3104](#) [H7725](#) [H0376](#) [H0413](#) [H0272](#)

“Katika huu Mwaka wa Yubile, kila mmoja atarudi kwenye mali yake mwenyewe.

14 וְכִי-תִמְכְּרוּ מִמָּזוּךְ לְעַמִּיתְךָ מִיַּד מִיָּד מִיָּד
 Na-wakati- mauzo mkiuza kwa-jirani-yako au kununua kutoka-mkono-wa-jirani-yako
[H4465](#) [H4376](#) [H5997](#) [H7069](#) [H3027](#) [H5997](#)

אֶל-תּוֹנֵי אִישׁ אֶת-אֲחֻיוֹ:
 usi-mdhulumu mtu - ndugu-yake
[H0251](#) [H0853](#) [H0376](#) [H3238](#) [H0408](#)

“Ikiwa utauza ardhi kwa mmoja wa wazawa wa nchi yako, au ukinunua ardhi kutoka kwake, mmoja asimpunje mwingine.

15 בְּמִסְפָּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עַמִּיתְךָ
 Kwa-hesabu-ya-miaka baada-ya-Yobeli utanunua kutoka-kwa-jirani-yako
[H8141](#) [H4557](#) [H3104](#) [H7069](#) [H0854](#) [H5997](#)

בְּמִסְפָּר שָׁנֵי-תְבוּאָתַי וְיִמְכְּרֶהָ לְךָ:
 kwa-hesabu-ya-miaka-ya-mazao atauzaHere- kwako
[H8141](#) [H4557](#) [H8393](#) [H4376](#)

Utanunua ardhi kwa mzawa wa nchi yako kwa misingi ya hesabu ya miaka baada ya Yubile. Naye ataiuza kwako kwa misingi ya hesabu ya miaka iliyobaki kwa kuvuna mavuno.

16 וְלִפִּי רַב הַשָּׁנִים מִקְנֵתוֹ וְלִפִּי מִקְנֵתוֹ וְלִפִּי
 Kulingana-na-wingi-wa-miaka utaongeza bei-yake kulingana-na-michache-wa-wingi-wa-miaka
[H8141](#) [H7230](#) [H6310](#) [H4736](#) [H6310](#) [H4591](#)

הַשָּׁנִים תִּמְעֵיט מִקְנֵתוֹ כִּי מִסְפָּר תְּבוּאָתַי הוּא מִכָּר לְךָ:
 miaka utapunguza bei-yake kwa-sababu hesabu-ya-mazao yeye anakuuzia kwako
[H4736](#) [H4591](#) [H8141](#) [H4557](#) [H8393](#) [H1931](#) [H4376](#)

Miaka inapokuwa mingi, utaongeza bei, nayo miaka ikiwa michache, utapunguza bei, kwa sababu kile anachokuuzia kwa hakika ni hesabu ya mazao.

17 קי מאלהיך ויראת עמיתו את- איש תוננו וְלֹא
 kwa-sababu Mungu-wako na-utamwogopa jirani-yake - mtu mtamdhulumu Na-si
[H0430](#) [H3372](#) [H5997](#) [H0853](#) [H0376](#) [H3238](#) [H3808](#)

אני יהוה אלהיכם:
 Mungu-wenu Yahwe Mimi
[H0430](#) [H3068](#) [H0589](#)

Mmoja asimpunje mwingine, bali utamcha Mungu wako. Mimi ndimi Bwana Mungu wako.

18 אתם ועשיתם תשמרו משפטי חקתי ואת- את- ועשיתם
 hizo na-mtazifanya mtazishika hukumu-zangu na- sheria-zangu - Na-mtafanya
[H0853](#) [H8104](#) [H4941](#) [H0853](#) [H2708](#) [H0853](#)

וישבתם על- הארץ לבטח:
 kwa-usalama nchi juu-ya- na-mtakaa
[H0983](#) [H0776](#) [H3427](#)

“Fuateni amri zangu, mwe waangalifu kutii amri zangu, nanyi mtaishi salama katika nchi.

19 ונתנה הארץ ויאכלתם לשבע וישבתם לביטח עליה:
 juu-yake kwa-usalama na-mtakaa kushiba na-mtakula matunda-yake nchi Na-itatao
[H0983](#) [H3427](#) [H7648](#) [H0398](#) [H6529](#) [H0776](#) [H5414](#)

Kisha nchi itazaa matunda yake, nanyi mtakula na kushiba na kuishi humo kwa salama.

20 וכי תאמרו מה- נאכל תבואתנו: נזרע לא הן השביעת בשנה
 tutapanda si tazama wa-saba katika-mwaka tutakula Nini- mtasema Na-kama
[H2232](#) [H3808](#) [H2005](#) [H7637](#) [H8141](#) [H0398](#) [H4100](#) [H0559](#)

ואת- נאסר וְלֹא
 mazao-yetu - tutakusanya na-si
[H8393](#) [H0853](#) [H0622](#) [H3808](#)

Mwaweza kuuliza, “Tutakula nini katika mwaka wa saba ikiwa hatutapanda wala kuvuna mazao yetu?”

21 וצויתי את- ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את- התבואה
 mazao - na-itazaa wa-sita katika-mwaka kwenu baraka-yangu - Na-nitaamuru
[H8393](#) [H0853](#) [H8345](#) [H8141](#) [H1293](#) [H0853](#) [H6680](#)

לשלוש השנים:
 miaka kwa-miaka-mitatu
[H8141](#) [H7969](#)

Nitawapelekeeni baraka ya pekee katika mwaka wa sita, kwamba nchi itazalisha mazao ya kutosha kwa miaka mitatu.

22 וזרעתם את- השנה השמינת ויאכלתם מן- התבואה ישן ועד
 hadi ya-zamani mazao kutoka- na-mtakula wa-nane mwaka - Na-mtapanda
[H5704](#) [H3465](#) [H8393](#) [H0398](#) [H8066](#) [H8141](#) [H0853](#) [H2232](#)

השנה התשיעת עד- בוא תבואתה תאכלו ישן:
 ya-zamani mtakula mazao-yake kuja hadi- wa-tisa mwaka
[H3465](#) [H0398](#) [H8393](#) [H0935](#) [H5704](#) [H8671](#) [H8141](#)

Mnapopanda mwaka wa nane, mtakula mavuno ya miaka iliyopita. Pia mtaendelea kuyala mazao hayo hadi mvune mavuno ya mwaka wa tisa.

23 וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַר לְצַמְחַת מִלֵּילָה קִי-וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַר לְצַמְחַת מִלֵּילָה קִי-וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַר לְצַמְחַת
wageni kwa-sababu-nchi kwangu kwa-sababu-milele itauzwa si Na-nchi
[H1616](#) [H0776](#) [H0776](#) [H6783](#) [H4376](#) [H3808](#) [H0776](#)

וְתוֹשָׁבִים אֵתֶם עַמֵּי:
na-wakazi ninyi pamoja-nami
[H5978](#)

“Kamwe ardhi isiuuwe kwa mkataba wa kudumu, kwa sababu nchi ni mali yangu, nanyi ni wageni na wapangaji wangu.

24 וּבְכֹל אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם וְנֹאֲלָה תִתְּנוּ לְאֶרֶץ: ט
Na-katika-yote-ya-miliki-yenu ukombozi mtatoa kwa-nchi
[H3605](#) [H0272](#) [H1353](#) [H5414](#) [H0776](#)

Katika nchi yote mtakayoshika kuwa milki yenu, ni lazima mtoe ukombozi wa ardhi.

25 כִּי-יָמוּדָה אֲחִיךָ וּמָכַר וּמָכַר מֵאֲחֻזְתּוֹ וּבָא וְנֹאֲלָה וְנֹאֲלָה וְנֹאֲלָה וְנֹאֲלָה וְנֹאֲלָה
Kama-ataanguka ndugu-yako na-atauzua na-atakomboa wa-karibu
[H4134](#) [H0251](#) [H4376](#) [H0272](#) [H0935](#)
אֲחִיו: אֲחִיו: אֲחִיו: אֲחִיו: אֲחִיו:
ndugu-yake kilichouzwa-na- - na-atakomboa kwake wa-karibu
[H0251](#) [H4465](#) [H0853](#) [H0413](#) [H7138](#)

“Ikiwa mmoja wa wazawa wa nchi yako amekuwa maskini na akauza baadhi ya mali yake, ndugu yake wa karibu atakuja na kukomboa kile ndugu yako alichokuiza.

26 וְאִישׁ אֶת-מִכְרֹוֹ וְאִישׁ אֶת-מִכְרֹוֹ וְאִישׁ אֶת-מִכְרֹוֹ וְאִישׁ אֶת-מִכְרֹוֹ וְאִישׁ אֶת-מִכְרֹוֹ
Na-mtu akiwa si atakuwa-na- kwake mkombozi na-atapata mkono-wake na-atapata
[H0376](#) [H3808](#) [H1961](#) [H5381](#) [H3027](#) [H4672](#)
נֹאֲלָתוֹ: נֹאֲלָתוֹ: נֹאֲלָתוֹ: נֹאֲלָתוֹ: נֹאֲלָתוֹ:
ukombozi-wake kiasi-cha-
[H1353](#) [H1767](#)

Iwapo mtu huyo hana jamaa wa karibu wa kukomboa mali hiyo kwa ajili yake, lakini yeye mwenyewe akafanikiwa na kupata mali itoshayo kuikomboa,

27 וְחִשַׁב אֶת-שָׁנָיו וְחִשַׁב אֶת-שָׁנָיו וְחִשַׁב אֶת-שָׁנָיו וְחִשַׁב אֶת-שָׁנָיו וְחִשַׁב אֶת-שָׁנָיו
Na-atahesabu mauso-yake miaka-ya- mauso-yake na-atarudisha na-atarudisha
[H2803](#) [H0853](#) [H8141](#) [H4465](#) [H7725](#) [H0853](#) [H5736](#) [H0376](#)
מִכְרֹוֹ: מִכְרֹוֹ: מִכְרֹוֹ: מִכְרֹוֹ: מִכְרֹוֹ:
kwa-miliki-yake na-atarudi kwake aliuza-
[H0272](#) [H7725](#) [H4376](#)

ataamua tena thamani yake kwa miaka tangu alipouiza, na kurudisha kiasi kilichobaki cha thamani kwa mtu ambaye alikuwa amemuuzia mali hiyo, naye ataweza kuirudia mali yake.

28 וְאִם-לֹא-מָצָא וְאִם-לֹא-מָצָא וְאִם-לֹא-מָצָא וְאִם-לֹא-מָצָא וְאִם-לֹא-מָצָא
Na-kama si-atakata Yobeli mwaka-wa- hadi yeye aliyemnunua mikononi-mwa- mauso-yake
[H3808](#) [H4672](#) [H3027](#) [H7725](#) [H1767](#) [H0853](#) [H3027](#) [H5704](#) [H8141](#) [H3104](#)
בִּיבֹל: בִּיבֹל: בִּיבֹל: בִּיבֹל: בִּיבֹל:
katika-Yobeli
[H3104](#)

Lakini kama hatapata njia ya kumlipa mnunuzi, ile mali aliyouza itabaki kumilikiwa na mnunuzi mpaka Mwaka wa Yubile. Mali hiyo itarudishwa mwaka wa Yubile, naye ataweza kuirudia mali yake.

וְהִתְהַלַּךְ	חֹמֶה	עִיר	מוֹשָׁב	בֵּית-	יִמְכֹּר	כִּי-	וְאִישׁ	29
na-utakuwa	wenye-ukuta	ya-mji	makazi	nyumba-ya-	atauza	akiwa-	Na-mtu	
H1961	H2346		H4186		H4376		H0376	
נֶאֱלָתוֹ:	תְּהִיָּה	יָמִים	מִמְכָּרוֹ	שָׁנָה	הֵם	עַד-	נֶאֱלָתוֹ	
ukombozi-wake	utakuwa	siku	mauzo-yake	mwaka-wa-	mwisho-wa-	hadi-	ukombozi-wake	
H1353	H1961	H3117	H4465	H8141	H8537	H5704	H1353	

“Ikiwa mtu atauza nyumba iliyo ndani ya mji uliozungukwa kwa ukuta, yeye anayo haki ya kuikomboa mwaka mzima baada ya mauzo ya hiyo nyumba. Wakati huo anaweza kuikomboa.

תְּמִימָהּ	שָׁנָה	לֹו	מְלָאֵת	עַד-	יִנָּאֵל	לֹא-	וְאִם	30
kamili	mwaka	kwake	kumalizika-kwa-	hadi-	itakombolewa	si-	Na-kama	
H8549	H8141		H4390	H5704		H3808		
לְצִמִּיתָתָּ	חֹמֶה	(לֹו)	[לֹא]	אֲשֶׁר-	בְּעִיר	אֲשֶׁר-	הַבַּיִת	וְקָם
milele	ukuta	kwake	[si]	wenye-	katika-mji	iliyo-	nyumba	na-itasimamishwa
H6783	H2346		H3808					
	בִּיבֹל:	יֵצֵא	לֹא	לְדַרְתָּיו	אֵתוֹ	לְקִנְיָהּ		
	katika-Yobeli	itatoka	si	katika-vizazi-vyake	yeye	kwa-aliyemnunua		
	H3104	H3318	H3808	H1755	H0853	H7069		

Ikiwa haikukombolewa kabla ya mwaka mmoja kamili kupita, nyumba iliyo ndani ya mji uliozungukwa kwa ukuta itakuwa mali ya kudumu ya mnunuzi na wazao wake. Haitarudishwa mwaka wa Yubile.

שָׂדֵה	עַל-	סָבִיב	חֹמֶה	לָהֶם	אֵין-	אֲשֶׁר	הַחֲצֵרִים	וּבָתֵּי	31
shamba-la-	juu-ya-	kuzunguka	ukuta	kwao	si-	ambazo	vijiji	Na-nyumba-za-	
		H5439	H2346	H1992	H0369				
	יֵצֵא:	וּבִיבֹל	לֹו	תְּהִיָּה-	נֶאֱלָה	וַיַּחְשַׁב	הָאָרֶץ		
	itatoka	na-katika-Yobeli	kwake	utakuwa-	ukombozi	zitahesabwa	nchi		
	H3318	H3104		H1961	H1353	H2803	H0776		

Lakini nyumba zilizo vijijini bila ya kuwa na kuta zilizozunguka zitahesabiwa kama mashamba. Zinaweza kukombolewa, nazo zirudishwe katika mwaka wa Yubile.

תְּהִיָּהּ	עוֹלָם	נֶאֱלָתָהּ	אֲחֻזָּתָם	עָרֵי	בָּתֵּי	הַלְּוִיִּם	וְעָרֵי	32
utakuwa	milele	ukombozi-wa-	miliki-yao	miji-ya-	nyumba-za-	Walawi	Na-miji-ya-	
H1961	H5769	H1353	H0272			H3881		
							לְלִוִּים:	
							kwa-Walawi	
							H3881	

“Walawi siku zote wana haki ya kukomboa nyumba zao katika miji ya Walawi wanayoimiliki.

בֵּית	מִמְכָּר-	וַיֵּצֵא	הַלְּוִיִּם	מִן-	וַיִּנָּאֵל	וְאֲשֶׁר	33
nyumba	mauzo-ya-	na-itatoka	Walawi	kutoka-	atakomboa	Na-yeye-atakayekomboa	
	H4465	H3318	H3881				
הוּא	הַלְּוִיִּם	עָרֵי	בָּתֵּי	כִּי	בִּיבֹל	אֲחֻזָּתוֹ	וְעִיר
ndizo	Walawi	miji-ya-	nyumba-za-	kwa-sababu	katika-Yobeli	miliki-yake	na-miji-wa-
H1931	H3881				H3104	H0272	
				יִשְׂרָאֵל:	בְּנֵי	בְּתוֹךְ	אֲחֻזָּתָם
				Israeli	wana-wa-	katikati-ya-	miliki-yao
				H3478		H8432	H0272

Kwa hiyo mali ya Mlwi inaweza kukombolewa, yaani nyumba iliyouzwa katika mji wowote wanaoushikilia itarudishwa mwaka wa Yubile, kwa sababu nyumba zilizo katika miji ya Walawi ni mali yao miongoni mwa Waisraeli.

הוא עולם אחזת קי ימכר לא עריהם מנרש ושרה 34
 ni milele miliki-ya- kwa-sababu- litauzwa si miji-yao malisho-la- Na-shamba-la-
[H1931](#) [H5769](#) [H0272](#) [H4376](#) [H3808](#) [H4054](#)

לָהֶם : ס
 קוּו kwao

Lakini nchi ya malisho iliyo mali ya miji yao kamwe isiuzwe, ni milki yao ya kudumu.

והחזקת עמך ידו ומטה אחיך ימוך וכי- 35
 na-utamsaidia pamoja-nawe mkono-wake na-atashuka ndugu-yako ataanguka Na-kama-
[H2388](#) [H3027](#) [H4131](#) [H0251](#) [H4134](#)

בו גר ותושב וחי עמך :
 na-ataishi na-mkazi mgeni yeye
[H2421](#) [H1616](#)

“Tkiwa mmoja wa wazawa wa nchi yako amekuwa maskini, naye akashindwa kujitegemeza mwenyewe katikati yako, msaidie kama vile ambavyo ungelimsaidia mgeni au kama mkazi wa muda, ili aweze kuendelea kuishi katikati yako.

ואחי מאליהך ויראת ותרבות גשף מאתו תקח אל- 36
 na-ataishi Mungu-wako na-utamwogopa na-faida riba kutoka-kwake chukue Usi-
[H2421](#) [H0430](#) [H3372](#) [H8636](#) [H5392](#) [H0854](#) [H3947](#) [H0408](#)

עמך : אחיך
 pamoja-nawe ndugu-yako
[H0251](#)

Usichukue riba wala faida yoyote kutoka kwake, bali utamwogopa Mungu wako, ili mzawa wa nchi yako aweze kuendelea kuishi katikati yako.

תתן לא- ובמרבית בנשף לו תתן לא- כסףך את- 37
 utampa si- na-kwa-faida kwa-riba yeye utampa si- Fedha-yako -
[H5414](#) [H3808](#) [H4768](#) [H5392](#) [H5414](#) [H3808](#) [H3701](#) [H0853](#)

אכלך :
 chakula-chako
[H0400](#)

Usimkopeshe fedha ili alipe na riba, wala usimuuzie chakula kwa faida.

לתת מצרים מארץ אתכם הוצאתי אשר- אלהיכם יהוה אני 38
 kuwapa Misri kutoka-nchi-ya- ninyi niliwatoa ambaye- Mungu-wenu Yahwe Mimi
[H5414](#) [H4714](#) [H0776](#) [H0853](#) [H3318](#) [H0430](#) [H3068](#) [H0589](#)

לכם את- ארץ כנען להיות לקם לאלהים : ס
 ninyi - nchi-ya- Kanaani kuwa kwenu Mungu
[H0430](#) [H1961](#) [H0776](#) [H0853](#)

Mimi ndimi Bwana Mungu wako, niliyekuleta kutoka nchi ya Misri nikupe nchi ya Kanaani, nami niwe Mungu wako.

לא- לך ונמכר- עמך אחיך ימוך וכי- 39
 si- kwako na-atajiuza- pamoja-nawe ndugu-yako ataanguka Na-kama-
[H3808](#) [H4376](#) [H0251](#) [H4134](#)

עבד : עבדת בו תעבד
 mtumwa kazi-ya- yeye utamfanyisha-kazi
[H5650](#) [H5656](#) [H5647](#)

“Ikiwa mmoja wa wazawa wa nchi yako amekuwa maskini katikati yako, naye akajiuzia kwako, usimfanye atumike kama mtumwa.

שָׁנָה	עַד-	עַמּוֹ	יְהִיָּה	כְּתוֹשָׁב	כְּשָׂכִיר	40
mwaka-wa-	hadi-	pamoja-nawe	atakuwa	kama-mkazi	Kama-mfanyakazi-wa-mshahara	
H8141	H5704		H1961		H7916	

עַמּוֹ:	יַעֲבֹד	יְיָבֵל
pamoja-nawe	atafanya-kazi	Yobeli
	H5647	H3104

Atatendewa kama mfanyakazi aliyeajiriwa, au kama mkazi wa muda katikati yako, naye atatumika mpaka Mwaka wa Yubile.

אֶל-	וְשָׁב	עַמּוֹ	וּבְנָיו	הִיא	מֵעַמּוֹךְ	וַיֵּצֵא	41
kwa-	na-atarudi	pamoja-naye	na-watoto-wake	yeye	kutoka-kwako	Na-atatoka	
H0413	H7725			H1931		H3318	

יְשׁוּב:	אֲבֹתָיו	אֲחֻזָּה	וְאֶל-	מִשְׁפַּחְתּוֹ
atarudi	baba-zake	miliki-ya-	na-kwa-	familia-yake
H7725	H0001	H0272	H0413	H4940

Ndipo yeye na watoto wake wataachiwa, naye atarudi kwa watu wa ukoo wake, na kwenye mali ya baba zake.

מִצְרַיִם	מֵאַרְץ	אַתֶּם	הוֹצֵאתִי	אֲשֶׁר-	הֵם	עַבְדֵי	כִּי-	42
Misri	kutoka-nchi-ya-	wao	niliwatoa	ambao-	wao	watumwa-wangu	Kwa-sababu-	
H4714	H0776	H0853	H3318		H1992	H5650		

עַבְד:	מִמְכָּרְתְּ	וַיִּמְכְּרוּ	לֹא
mtumwa	mauzo-ya-	watauzwa	si
H5650	H4466	H4376	H3808

Kwa sababu Waisraeli ni watumishi wangu niliowaleta kutoka nchi ya Misri, kamwe wasiuzwe kama watumwa.

מֵאֶל־הַיָּד:	וַיִּרְאֵתְּ	כַּפְּרָךְ	בּוֹ	תִּרְדֶּה	לֹא-	43
Mungu-wako	na-utamwogopa	kwa-ukali	yeye	utamtawala	Si-	
H0430	H3372	H6531			H3808	

Usiwatawale kwa ukatili, lakini utamcha Mungu wako.

הַגּוֹיִם	מֵאַתָּה	לְךָ	יְהִי־	אֲשֶׁר	וַאֲמַתְּךָ	וַעֲבָדְךָ	44
mataifa	kutoka-kwa-	wako	watakuwa-	ambao	na-kijakazi-wako	Na-mtumwa-wako	
	H0854		H1961		H0519	H5650	

וְאֵמָה:	עַבְד	תִּקְנוּ	מֵהֶם	סְבִיבְתֵיכֶם	אֲשֶׁר
na-kijakazi	mtumwa	mtanunua	kutoka-kwao	yanayokuzunguka	ambayo
H0519	H5650	H7069	H1992	H5439	

“Watumwa wako wa kiume na wa kike watatoka katika mataifa yanayokuzunguka; kutoka kwao waweza kununua watumwa.

תִּקְנוּ	מֵהֶם	עִמְכֶם	הַנָּגִידִים	הַחוֹשְׁבִים	מִבְּנֵי	וְנָם	45
mtanunua	kutoka-kwao	pamoja-nanyi	wanaokaa	wakazi	kutoka-wana-wa-	Na-pia	
H7069	H1992					H1571	

בְּאַרְצֵכֶם	הוֹלִידוּ	אֲשֶׁר	עִמְכֶם	אֲשֶׁר	וּמִמְשַׁפְּחֹתֶם
katika-nchi-yenu	wamezaliwa	ambao	pamoja-nanyi	ambao	na-kutoka-familia-zao
H0776	H3205				H4940

לְאֲחֻזָּה:	לְכֶם	וְהָיוּ
miliki	kwenu	na-watakuwa
H0272		H1961

Pia waweza kununua baadhi ya wakazi wa muda wanaoishi katikati yako, na jamaa ya koo zao waliozaliwa katika nchi yako, nao watakuwa mali yako.

בָּהֶם	לְעֵלָם	אֲחִיָּהּ	לְרִשְׁתָּ	אַחֲרֵיכֶם	לְבָנֵיכֶם	אֲתָם	וְהִתְנַחֲלֵתֶם	46
kwao	milele	miliki	kurithi	baada-yenu	kwa-watoto-wenu	wao	Na-mtawarithisha	
	H5769	H0272	H3423			H0853	H5157	
לֹא-	בְּאֲחִיו		אִישׁ	יִשְׂרָאֵל	בְּנֵי-	וּבְאֲחֵיכֶם	תַּעֲבֹדוּ	
si-	kwa-ndugu-yake		mtu	Israeli	wana-wa-	na-kwa-ndugu-zenu	mtafanya-kazi	
H3808	H0251		H0376	H3478		H0251	H5647	
						ס	תְּרִידָה	
						ק	בו	
							yeye	utamtawala
								H6531

Hao waweza kuwarithisha watoto wako kuwa urithi wao, na wanaweza kuwafanya watumwa maisha yao yote, lakini usiwatawale ndugu zako Waisraeli kwa ukatili.

אָחִיךָ	וּמִךָ	עִמָּךְ	וְתוֹשָׁב	גֵּר	יָד	תְּשִׁיג	וְכִי	47
ndugu-yako	na-ataanguka	pamoja-nawe	na-mkazi	mgeni	mcono-wa-	atapata	Na-kama	
H0251	H4134			H1616	H3027	H5381		
מִשְׁפַּחַת	לְעֵקֶר	אוּ	עִמָּךְ	תוֹשָׁב	לְגֵר	וְנִמְכַר	עִמּוֹ	
familia-ya-	kwa-mzao-wa-	au	pamoja-nawe	mkazi	kwa-mgeni	na-atajiiza	pamoja-naye	
H4940	H6133				H1616	H4376		
							גֵּר:	
							mgeni	
							H1616	

“Ikiwa mgeni au mkazi wa muda katikati yako atakuwa tajiri, na mmoja wa wazawa wa nchi yako akawa maskini, naye akajiiza kwa yule mgeni anayeishi katikati yako, au kwa mmoja wa jamaa wa koo za wageni,

יְנַאֲלֶנּוּ:	מֵאֲחִיו	אַחַד	לּוֹ	תְּהִיָּה-	נְאֻלָּה	נִמְכַר	אַחֲרַי	48
atamkomboa	kutoka-ndugu-zake	mmoja	kwake	utakuwa-	ukombozi	kujiuza	Baada-ya-	
	H0251	H0259		H1961	H1353	H4376		

anayo haki ya kukombolewa baada ya kujiuza. Mmoja wa jamaa zake aweza kumkomboa:

אוּ-	יְנַאֲלֶנּוּ	דָּדוֹ	בֶּן-	אוּ	דָּדוֹ	אוּ-	49
au-	atamkomboa	baba-yake-mdogo	mwana-wa-	au	baba-yake-mdogo	Au-	
		H1730			H1730		
יָדוֹ	הַשִּׁינָה	אוּ-	יְנַאֲלֶנּוּ	מִמִּשְׁפַּחַתוֹ	בְּשָׂרוֹ	מִשְׁאָר	
mcono-wake	atapata	au-	atamkomboa	kutoka-familia-yake	nyama-yake	kutoka-jamaa-wa-	
H3027	H5381			H4940	H1320	H7607	
						וְנִאֲלָ:	
						na-atajikomboa	

Mjomba wake, au binamu yake, au yeyote aliye ndugu wa damu katika ukoo wake aweza kumkomboa. Au ikiwa atafanikiwa, anaweza kujikomboa mwenyewe.

עַד לֹו הַמְּכָרוֹ מִשְׁנֵת קָנְהוּ עִם-וְחֶשְׁבִּי Na-atahesabu
 hadi kwake kuuzwa-kwake kutoka-mwaka-wa- aliyemnunia pamoja-na-
[H5704](#) [H4376](#) [H8141](#) [H7069](#) [H2803](#)

כִּימִי שָׁנִים בְּמִסְפָּר מִמְּכָרוֹ כֶּסֶף וְהָיָה הַיָּבֵל שְׁנַת
 kama-siku-za- miaka kwa-hesabu-ya- mauzo-yake fedha-ya- na-itakuwa Yobeli mwaka-wa-
[H3117](#) [H8141](#) [H4557](#) [H4465](#) [H3701](#) [H1961](#) [H3104](#) [H8141](#)

עִמּוֹ: יְהִיָּה שְׂכִיר
 pamoja-naye itakuwa mfanyakazi-wa-mshahara
[H1961](#) [H7916](#)

Yeye na huyo aliyemnunia watahesabu muda kuanzia mwaka aliojiuza hadi Mwaka wa Yubile. Mahali pa kuanzia bei ya kuachiwa kwake itakadiriwa kwa ujira unaolipwa mfanyakazi aliyeajiriwa kwa idadi ya hiyo miaka.

אֶם-עוֹד רַבּוֹת בְּשָׁנִים לְפִיָּהוּ יֹשִׁיב וְאֶלְתּוֹ 51
 ukombozi-wake atarudisha kulingana-nayo katika-miaka nyingi bado Kama-
[H1353](#) [H7725](#) [H6310](#) [H8141](#) [H5750](#)

מִקְנָתוֹ: מִכֶּסֶף
 ununuzi-wake kutoka-fedha-ya-
[H4736](#) [H3701](#)

Ikiwa imebaki miaka mingi, ni lazima atalipia ukombozi wake fungu kubwa la bei iliyolipwa kumnunua yeye.

וְאִם-מֵעַט נִשְׁאַר בְּשָׁנִים עַד-שְׁנַת הַיָּבֵל וְחֶשְׁבִּי-לֹו 52
 kimebaki kidogo Na-kama-
[H7604](#) [H4592](#) [H8141](#) [H5704](#) [H8141](#) [H3104](#) [H2803](#)

כֶּפֶי כְּפִי שְׁנָיו יֹשִׁיב אֶת-וְאֶלְתּוֹ:
 miaka-yake kulingana-na-
[H8141](#) [H7725](#) [H0853](#) [H1353](#) [H6310](#)

Ikiwa miaka iliyobaki ni michache kufikia Mwaka wa Yubile, atafanya hesabu yake, naye atalipa malipo yanayostahili kwa ajili ya ukombozi wake.

כְּשִׁכִּיר שְׁנָה בְּשָׁנָה יְהִיָּה עִמּוֹ לֹא-יִרְדָּנוּ 53
 Kama-mfanyakazi-wa-mshahara
[H7916](#) [H8141](#) [H8141](#) [H1961](#) [H3808](#)

לְעֵינָיָה: כְּפָרָה
 machoni-pako kwa-ukali
[H6531](#)

Atatendewa kama mtu wa kuajiriwa mwaka hadi mwaka; lazima uone kwamba yule aliyemnunia hamtawali kwa ukatili.

וְאִם-לֹא יִנָּאֵל בְּאֵלָה וַיָּצֵא בְּשָׁנָה הַיָּבֵל הוּא 54
 atakombolewa kwa-hizi na-atatoka kwa-mwaka katika-mwaka-wa- Yobeli yeye
[H3808](#) [H0428](#) [H3318](#) [H8141](#) [H3104](#) [H1931](#)

וּבְנָיו עִמּוֹ:
 na-watoto-wake pamoja-naye

“Hata ikiwa hakukombolewa kwa njia mojawapo ya hizi, yeye na watoto wake wataachiwa katika Mwaka wa Yubile,

אֲשֶׁר-	הֵם	עַבְדֵי	עֲבָדִים	יִשְׂרָאֵל	בְּנֵי-	לִי	כִּי-	
ambao-	wao	watumwa-wangu	watumwa	Israeli	wana-wa-	kwangu	Kwa-sababu-	
	H1992	H5650	H5650	H3478				
		אֱלֹהֵיכֶם:	יְהוָה	אֲנִי	מִצְרַיִם	מֵאֶרֶץ	אוֹתָם	הוֹצֵאתִי
		Mungu-wenu	Yahwe	Mimi	Misri	kutoka-nchi-ya-	wao	niliwatoa
		H0430	H3068	H0589	H4714	H0776	H0853	H3318

kwa maana Waisraeli ni mali yangu kama watumishi. Wao ni watumishi wangu, niliwatoa kutoka nchi ya Misri. Mimi ndimi Bwana Mungu wako.